

Zitting 1980–1981

16 749

Behoud van cultuurbezit

Nr. 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet tot behoud van cultuurbezit.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Lage Vuursche, 24 april 1981

Beatrix

Nr. 2

ONTWERP VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is het behoud van het Nederlands cultuurbezit te bevorderen door het vaststellen van bepalingen die de mogelijkheid openen te voorkomen dat voorwerpen van bijzondere cultuur-historische of wetenschappelijke betekenis teloorgaan voor het Nederlands cultuurbezit;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt verstaan onder:

a. beschermd voorwerp: een roerende zaak van cultuur-historische of wetenschappelijke betekenis die zelfstandig of als onderdeel van een verzameling voor het Nederlands cultuurbezit behoort te worden behouden en daar-

toe is geplaatst op de ingevolge deze wet te houden lijst of deel uitmaakt van een op deze lijst geplaatste verzameling;

b. verzameling: roerende zaken, die uit cultuur-historisch of wetenschappelijk oogpunt bij elkaar behoren;

c. Onze Minister: Onze Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk;

d. de Commissie: de Rijkscommissie voor de musea, bedoeld in artikel 5 van de Monumentenwet;

e. de inspecteur: het hoofd van de Dienst Verspreide Rijkscollecties van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

HOOFDSTUK II

Aanwijzing van beschermde voorwerpen

Artikel 2

1. Onze Minister wijst, de Commissie gehoord, roerende zaken aan als beschermd voorwerp door deze of de verzameling waarvan zij onderdeel uitmaken, op een lijst van beschermde voorwerpen te plaatsen. In spoedgevallen kan Onze Minister een voorwerp of verzameling op de lijst plaatsen voordat het advies van de Commissie is ingewonnen; tegelijkertijd wordt het advies van de Commissie over de plaatsing gevraagd.

2. Onze Minister stelt, gehoord de eigenaar en de Commissie, vast welke voorwerpen tot een op de lijst geplaatste verzameling behoren. Deze beschrijving van de verzameling wordt bij de lijst gevoegd.

3. Bij elke plaatsing op de lijst wordt de reden van de plaatsing vermeld. Slechts met toestemming van de eigenaar mag deze vermelding of de ingevolge de tweede volzin van het tweede lid bij de lijst gevoegde beschrijving van een verzameling een aanduiding bevatten van de naam van de eigenaar of een zijner verwanten dan wel van de verblijfplaats van een voorwerp of een verzameling.

4. Onze Minister kan, de Commissie gehoord, een voorwerp of een verzameling van de lijst schrappen, omschrijving en aanduidingen wijzigen en voorwerpen aan de beschrijving van een verzameling toevoegen of daarvan schrappen.

Artikel 3

1. Onze Minister doet onverwijld aan de eigenaar en de houder mededeling van de plaatsing van een voorwerp of verzameling op de lijst. Indien, in een spoedgeval, de Commissie nog niet is gehoord, vermeldt hij dit. Hij doet de eigenaar en de houder eveneens onverwijld mededeling van elke wijziging van een vermelding op de lijst, van de gereed gekomen beschrijving van een verzameling en van elke wijziging daarin. Het advies van de Commissie wordt medegedeeld, voorzover daarvan in de beschikking is afgeweken.

2. Een afschrift van de lijst en van de daarbij gevoegde beschrijvingen, zonder vermelding van eigenaren en verblijfplaatsen van de beschermde voorwerpen en verzamelingen, ligt kosteloos voor een ieder ter inzage ten departemente van Onze Minister. Afschrift daarvan wordt tegen vergoeding van de kosten verstrekt.

3. Wij stellen, gehoord de Commissie, bij algemene maatregel van bestuur voorschriften vast over de inrichting van de lijst, over de beschrijving van verzamelingen en over de vorm en wijze, waarop de in deze wet genoemde kennisgevingen dienen te geschieden.

Artikel 4

1. Plaatsing van een voorwerp op de lijst of op de beschrijving van een verzameling kan slechts met instemming van de eigenaar indien het
 - a. eigendom is van zijn vervaardiger of van de erfgenaam van de vervaardiger;
 - b. eigendom is van degene die het in Nederland heeft gebracht of degene die het binnen vijf jaar, nadat het in Nederland is gebracht, heeft verworven of hun erfgenaam.
2. Het bepaalde in het vorige lid is ook van toepassing op een erfgenaam, die het voorwerp anders dan door vererving heeft verkregen.
3. Het bepaalde in het eerste lid is slechts van toepassing op een erfgenaam tot dertig jaar na het overlijden van de erflater.
4. Het terugvoeren naar Nederland van een voorwerp dat tijdelijk buiten Nederland heeft verbleven, geldt niet als het in Nederland brengen in de zin van het eerste lid.

Artikel 5

1. Indien een voorwerp, een verzameling of een deel daarvan:
 - a. berust onder iemand die tijdelijk zijn woonplaats naar Nederland verplaatst;
 - b. door een niet-ingezetene wordt uitgeleend voor tentoonstelling in Nederland;
 - c. wegens hiermee vergelijkbare omstandigheden naar het oordeel van Onze Minister, de Commissie gehoord, niet in Nederland thuis behoort; zegt Onze Minister desgevraagd of eigener beweging toe, dat het niet op de lijst zal worden geplaatst.
2. Onze Minister trekt de toezegging in, wanneer de omstandigheden, op grond waarvan zij is gedaan niet meer aanwezig zijn. In zulk een geval gaat Onze Minister niet over tot toepassing van deze wet binnen één jaar na de datum van intrekking. Intrekking wordt onmiddellijk, met mededeling van de datum van ingang, aan de eigenaar medegedeeld.

HOOFDSTUK III

Bescherming

Artikel 6

Plaatsing op de lijst geldt tevens als aanwijzing in de zin van artikel 1 van de op 17 november 1970 te Parijs tot stand gekomen overeenkomst (Trb. 1972, nr. 50) inzake de middelen om de onrechtmatige invoer, uitvoer of eigendomsoverdracht van culturele goederen te verbieden.

Artikel 7

1. Het is verboden een beschermd voorwerp ter veiling te brengen of anderszins te vervreemden, te bezwaren, te verhuren, in bruikleen te geven of bij boedelscheiding aan een niet-ingezetene toe te delen, alvorens de daartoe strekkende ontwerpovereenkomst aan de inspecteur is gemeld. Het is verboden de verblijfplaats van een beschermd voorwerp te wijzigen alvorens het voornemen daartoe aan de inspecteur is gemeld.
2. Gedurende een maand na de datum van verzending is het verboden zonder toestemming van de inspecteur of van Onze Minister een in het eerste lid bedoelde handeling te verrichten. Tenzij na melding van het ter veiling brengen van een beschermd voorwerp door Onze Minister daartegen geen bezwaar is gemaakt of naar aanleiding van het ter veiling brengen van een voorwerp artikel 2, eerste lid, tweede volzin, toepassing heeft gevonden,

kan Onze Minister deze termijn met ten hoogste drie maanden verlengen. Hij doet daarvan schriftelijk mededeling aan degene die de melding heeft gedaan. Dit lid is niet van toepassing indien de melding slechts het voornemen tot verplaatsing binnen Nederland betreft.

3. Indien een in het eerste lid bedoelde handeling strekt tot het brengen van een beschermd voorwerp buiten Nederland, kan slechts Onze Minister toestemming geven. Desverzocht verleent hij zijn toestemming schriftelijk. Na verloop van de al dan niet verlengde termijn van het vorige lid zonder dat bezwaar is gemaakt, bevestigt Onze Minister binnen acht dagen na een verzoek daartoe schriftelijk dat geen bezwaar bestaat tegen een handeling, mits verricht binnen een jaar na melding. In de bevestiging worden de handeling en de datum aangegeven.

4. Een in het eerste lid bedoelde handeling is eveneens verboden nadat Onze Minister hem die de melding heeft gedaan, binnen de al dan niet verlengde termijn van het tweede lid, schriftelijk in kennis heeft gesteld van zijn bezwaar tegen de handeling. Het bezwaar kan slechts zijn gegrond op de overweging dat het teloorgaan van het voorwerp voor het in Nederland aanwezige cultuurbezit te duchten is.

5. Alvorens bezwaar te maken hoort Onze Minister de Commissie. Indien deze geen advies heeft uitgebracht of indien het gemaakte bezwaar afwijkt van haar advies, deelt Onze Minister dit bij het maken van het bezwaar mee.

6. Een overeenkomstig het eerste lid bedoelde handeling is voorts, indien daartegen geen bezwaar is gemaakt, opnieuw verboden nadat een jaar sedert de datum van de melding is verstreken. Indien Onze Minister overeenkomstig artikel 13, eerste lid, heeft medegedeeld van zijn bezwaar af te zien, begint dit jaar te lopen op de dag waarop deze mededeling wordt verzonden.

Artikel 8

Onze Minister kan in de kennisgeving als bedoeld in het vierde lid van het vorige artikel mededelen dat het verbod niet geldt voor zover aan de gemelde handeling uitvoering wordt gegeven met inachtneming van de door hem in die kennisgeving vermelde voorschriften. Door voorschriften mogen slechts strekken ter voorkoming van het teloorgaan van het beschermde voorwerp voor het in Nederland aanwezige cultuurbezit.

Artikel 9

1. De eigenaar van een beschermd voorwerp is verplicht degene aan wie hij het voorwerp vervreemdt of aan wie hij daarop rechten verleent te voren in te lichten over de plaatsing op de lijst.

2. Hij die bevoegd is over een beschermd voorwerp te beschikken is verplicht het aan de inspecteur op diens aanvraag te tonen en de vermissing of het teniet gaan ervan onverwijld aan hem te melden.

Artikel 10

1. Een kennisgeving van Onze Minister tot het maken van bezwaar geldt gedurende acht maanden als aanbod van de Staat tot aankoop op de in de artikelen 11 en 12 geregelde wijze van het beschermde voorwerp door de Staat voorzover:

- a. bezwaar is gemaakt tegen vervreemding daarvan of
- b. bezwaar is gemaakt tegen toedeling daarvan door een nietingezetene of
- c. bezwaar is gemaakt tegen verplaatsing naar de – buiten Nederland gelegen – vaste woonplaats van de eigenaar.

2. Het maken van bezwaar geldt niet als een aanbod tot aankoop, indien bij de kennisgeving daarvan een mededeling is gedaan als bedoeld in artikel 8.

Artikel 11

Indien bezwaar is gemaakt tegen verkoop kan overdracht aan de Staat slechts geschieden tegen hetzelfde geldsbedrag en onder dezelfde betalingsbedingen als in de aangemelde ontwerp-koopovereenkomst, mits de Commissie in haar ingevolge artikel 7, vijfde lid, uitgebrachte advies dit eenstemming heeft voorgesteld.

Artikel 12

1. Indien artikel 11 niet van toepassing is, treedt Onze Minister onverwijld na de kennisgeving van een bezwaar als bedoeld in artikel 7, vierde lid, met de eigenaar in onderhandeling over de koopprijs en de overige verkoopvoorwaarden.

2. Indien de onderhandelingen niet tot overeenstemming leiden, wordt de prijs op verzoek van de meest gerede partij vastgesteld door de arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage, tenzij de eigenaar te kennen geeft af te zien van de in artikel 7, eerste lid, bedoelde handeling of Onze Minister het daartegen gemaakte bezwaar intrekt.

3. Alvorens te beslissen wint de rechtbank advies van deskundigen in. De griffier zendt een afschrift van het deskundigenadvies aan de verzoeker en de wederpartij. Deze kunnen binnen een door de rechter te bepalen termijn hun beschouwingen over het advies ter griffie indienen.

4. Tegen beschikkingen op grond van dit artikel staat uitsluitend beroep in cassatie open.

Artikel 13

1. Binnen één maand nadat de koopprijs ingevolge de artikelen 11 en 12 onherroepelijk is vastgesteld, kan Onze Minister aan de eigenaar medelen van het maken van bezwaar af te zien en kan de eigenaar mededelen van het verrichten van de gemelde handelingen af te zien.

2. Indien aan het bepaalde in het vorige lid geen uitvoering wordt gegeven geldt de vastgestelde koopprijs als overeengekomen tussen partijen.

Artikel 14

1. Voor zover een ingevolge artikel 7 gemaakt bezwaar dat niet heeft geleid tot aankoop door de Staat, het nut van bepaalde uitgaven van een belanghebbende teniet heeft gedaan, vergoedt de Staat deze uitgaven. De Staat vergoedt geen uitgaven die wegens de mogelijkheid dat bezwaar zou worden gemaakt redelijkerwijs achterwege hadden moeten blijven. De aanvraag wordt gericht tot Onze Minister.

2. Geschillen voortvloeiend uit dit artikel worden berecht door de gewone rechter te 's-Gravenhage.

HOOFDSTUK IV

Toezicht en strafbepalingen

Artikel 15

Met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde zijn belast de inspecteur en de ambtenaren die door Onze Minister bij in de Nederlandse Staatscourant bekend gemaakte beschikking daartoe zijn aangewezen.

Artikel 16

Met de opsporing van de bij deze wet strafbaar gestelde feiten zijn belast:

- de ambtenaren aangewezen bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering;

- b. de inspecteur en de in artikel 15 bedoelde ambtenaren voor zover zij door Onze Minister van Justitie bij in de Nederlandse Staatscourant bekend gemaakte beschikking daartoe zijn aangewezen;
- c. de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

Artikel 17

1. De in de artikel 15 bedoelde ambtenaren hebben van 's morgens 8 uur tot zonsondergang toegang tot alle plaatsen, waarvan betreding redelijkerwijs nodig is voor de vaststelling van de verblijfplaats van een beschermd voorwerp. Zonodig verschaffen zij zich de toegang met behulp van de sterke arm.
2. Kerken en andere gebouwen, voor de eredienst bestemd, betreden zij ambtshalve niet gedurende een godsdienstoefening.
3. In een woning treden zij tegen wil van de bewoner slechts binnen krachtens een door de burgemeester der gemeente gegeven bijzondere schriftelijke last, na voorafgaande legitimatie en mededeling van het doel van het binnentreden.
4. Van dit binnentreden wordt uiterlijk op de tweede dag na die waarop in de woning is binnengetreten proces-verbaal opgemaakt, dat wordt toegezonden aan de officier van justitie. Een afschrift van dit proces-verbaal wordt uiterlijk op de tweede dag na die waarop in de woning is binnengetreten aan de bewoner uitgereikt of aan de woning bezorgd.

Artikel 18

1. De in artikel 15 bedoelde ambtenaren zijn bevoegd van de eigenaar of houder van een beschermd voorwerp alle inlichtingen te verlangen die naar hun redelijk oordeel voor de vervulling van hun taak met betrekking tot deze wet nodig zijn.
2. Zij zijn bevoegd te vorderen dat de bewoner een beschermd voorwerp dat in de woning aanwezig is, toont.
3. Zij zijn bevoegd inzage te vorderen en afschrift te nemen van alle zakelijke bescheiden die op een beschermd voorwerp betrekking hebben, voor zover dit inzage vorderen en afschrift nemen naar hun redelijk oordeel voor de vervulling van hun taak met betrekking tot deze wet nodig is.

Artikel 19

Aan artikel 1 onder 4° van de Wet op de economische delicten wordt toegevoegd: de Wet tot behoud van cultuurbezit, de artikelen 7, 8 en 9.

HOOFDSTUK V

Slotbepalingen

Artikel 20

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van deze wet en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden is verplicht tot geheimhouding daarvan, tenzij uit hoofde van het ambt dat hij bekleedt enig ander voorschrift van toepassing is of uit zijn taak bij de uitvoering van de wet de noodzaak voortvloeit omtrent die gegevens mededeling te doen.

Artikel 21

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen, de Commissie gehoord, nadere regelen worden gesteld ten uitvoering van deze wet.

Artikel 22

1. Deze wet kan worden aangehaald als «Wet tot behoud van cultuurbezit».
2. Zij treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip dat voor elk van de artikelen verschillend kan zijn.
3. Tegelijk met artikel 12 treden de artikelen 429a–429r van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in werking voor de in artikel 12 bedoelde zaken.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.